

Kristoffersson, Richard
Tel: 010-698 1769
Richard.kristoffersson
@naturvardsverket.se

2021-05-05 Ärendenr:
NV-07113-19

Miljøstyrelsen
Espoo@mst.dk
Trafikstyrelsen
vvm@tbst.dk

Sveriges svar på fortsatt samråd i enlighet med Esbokonventionens art 5 och art 10 i protokollet till konventionen angående etablering av Lynetteholm i Köpenhamns hamn

Naturvårdsverket vill först tacka Trafikstyrelsen och Miljøstyrelsen för inbjudan och möjligheten till genomförandet av detta fortsatta samråd om etableringen av Lynetteholm i Köpenhamns hamn och önskar att det goda samarbetet kan fortsätta och att parterna kan komma fram till lösningar på kvarstående frågor som kan accepteras av båda parter.

Sammanfattning

Naturvårdsverket bedömer utifrån de samlade synpunkter som inkommit från svenska myndigheter på det kompletterande underlaget i frågan om etablering av Lynetteholm i Köpenhamns hamn, att samrådet i enlighet med Esbokonventionens artikel 5 inte kan anses slutfört i och med detta svar från Sverige.

Naturvårdsverket bedömer utifrån de inkomna synpunkterna att det främst är valet av dumpningsplatser och därmed förknippad sedimentspridning som riskerar att medföra en betydande gränsöverskridande miljöpåverkan. De svenska myndigheterna är eniga om att dumpningsplatserna inte uppfyller kriterier för vad som kan anses utgöra en lämplig dumpningsplats.

Även frågan om påverkan på vattengenomströmning i Öresund och saltvatteninströmning till Östersjön bedöms fortsatt vara otillräckligt belyst. Beräkningar av förändrade strömningsförhållanden är svåra att verifiera då modelleringen kräver specifik kunskap. Med tanke på frågans vikt bör försiktighetsprincipen tillämpas.

Svenska myndigheter bör få medverka i utformningen av kontrollprogram och få full insyn i en övervakning om dumpning trots Sveriges invändningar ändå

kommer att ske. Det måste dock betonas att Sveriges syn är att tillståndskrav om omfattande kontrollprogram där miljöpåverkan övervakas inte kan motivera att dumpning tillåts på olämpliga lokaler.

Naturvårdsverkets ansvar för gränsöverskridande samråd

Naturvårdsverket är enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) ansvarig myndighet för att lämna och ta emot underrättelser och i övrigt fullgöra de skyldigheter som en part har enligt (bland annat) artikel 5 i Esbokonventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang samt artikel 10 i konventionens protokoll om strategiska miljökonsekvensbeskrivningar.

Bakgrund

Danmark underrättade Sverige i enlighet med Esbokonventions artikel 3 den 4 oktober 2019 om etableringen av Lynetteholmen i Köpenhamns hamn. Sverige svarade genom Naturvårdsverket på denna underrättelse den 13 november 2019 och bekräftade att Sverige önskade delta vidare i kommande VVM-processer och bifogade inkomna yttranden.

Danmark inbjöd den 8 juli 2020 svenska myndigheter att delta i höring i enlighet med artikel 10 i protokollet till Esbokonventionen och artikel 3 i Esbokonventionen vad gällde avgränsningsutredelse (motsvarande ett avgränsningssamråd) till den kommande miljökonsekvensrapporten för Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Sverige svarade på detta samråd den 13 augusti 2020 med bifogade yttranden.

Danmark inledde därefter den 25 november 2020 ett samråd med Sverige i enlighet med artikel 10 i protokollet till Esbokonventionen och artikel 4 och 5 i Esbokonventionen om miljövärderingen av etableringen av Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Samrådet kompletterades sedan den 23 december 2021 med en reviderad miljökonsekvensbeskrivning vilket förlängde svarstiden. Sverige svarade Danmark på detta samråd den 22 februari 2021.

Trafikstyrelsen meddelade den 11 mars 2021 att man önskade inleda ett samråd med de svenska myndigheter som hade anmärkningar på de miljökonsekvensrapporter som hade översänts och översände samtidigt ett skriftligt bemötande av de framförda synpunkterna.

Ett samrådsmöte genomfördes på Trafikstyrelsens inbjudan den 23 mars 2021 där svenska och danska myndigheter samt konsulter deltog. Det beslutades om ytterligare samrådsmöte mellan danska och svenska myndigheter utifrån de synpunkter som framfördes på mötet och Trafikstyrelsen översände den 19 april 2021 ett kompletterande underlag utifrån de kvarstående svenska synpunkterna.

Ett nytt samrådsmöte genomfördes som avtalat den 22 april 2021 där en förlängd svarstid på det kompletterande underlaget från de svenska myndigheterna sattes till den 5 maj 2021.

Skälen till Naturvårdsverkets ställningstagande

I det fortsatta samrådet om etableringen av Lynetteholm har svenska myndigheter, med ansvar för havsfrågor vad gäller vattenkvalitet, inklusive prioriterade och särskilt förorenande ämnen, närsaltsbelastning, påverkan på marin fauna och flora, oceanografi, sedimentspridning och dumpning, från nationell och regional nivå deltagit.

Utifrån respektive myndighets ansvars- och expertområde har ett stort antal miljöaspekter och miljöförhållanden tagits upp i de yttranden som lämnats över till danska myndigheter och i de samrådsmöten som hållits. I några fall har frågor besvarats och underlag lämnats på ett tillfredställande sätt. Det gäller exempelvis anläggandet av själva ön Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Svenska myndigheter bedömer att etablering av ön i sig inte kan antas medföra några betydande gränsöverskridande miljöpåverkningar när det gäller frågor kopplade till vattenkvalitet eller den lokala spridningen av massor i samband med etableringen av perimetern och själva ön.

I andra frågor, se nedan, kvarstår dock oklarheter eller skilda uppfattningar om den planerade verksamhetens möjliga betydande gränsöverskridande miljöpåverkan.

Dumpning av muddermassor

Samtliga svenska myndigheter som deltagit i det fortsatta samrådet har utifrån sina olika ansvars- och expertområden starka invändningar mot den föreslagna dumpningen av sediment på de planerade dumpningsplatserna i Køge bukt. De frågor som uppfattas som obesvarade är främst sedimentspridningen i olika skikt och strömmar, sedimentspridningen vid olika väderförhållanden och extrema händelser, sedimentens innehåll av kväve och fosfor och dess långsiktiga biologiska tillgänglighet och sedimentens slutliga geografiska fördelning och fastläggning.

Under det fortsatta samrådet har särskilt frågan om sedimentspridning norr ut av finkornigt sediment uppmärksamats. Det finns särskilda farhågor om att denna fraktion kan ha en högre föroreningshalt än genomsnittet och att denna fraktion genom den ytliga nordligöstliga strömmen som går längs den svenska kusten kan medföra påverkan på vattenkvaliteten på svenskt kustvatten. Hur denna spridning ser ut vad gäller andel av muddermassor som beräknas spridas nordöstligt och dessa finkorniga muddermassors föroreningshalt har inte klargjorts.

Frågan om resuspension av det dumpade materialet och därmed långvarig föroreningsbelastning och påverkan på fauna och flora, främst vad gäller ålgräsängar, och därmed påverkan på fiskreproduktion mm, anses heller inte ha utretts och bedömts i tillräcklig omfattning. Här är närheten till naturreservatet Falsterbohalvöns havsområde och Natura 2000 området av särskild betydelse för Sverige, liksom risken att dumpningen kan påverka Sveriges åtaganden under EU:s vattendirektiv avseende prioriterade och särskilt förorenande ämnen.

Flera av myndigheterna bedömer utifrån det underlag som presenterats att valda dumpningsplatser är olämpliga och ej bör tillåtas. Redan beräkningen att endast

45% av dumpat material kommer att ligga kvar på platsen och 55 % kommer att spridas vidare visar att dumpning av dessa sediment medför svårigheter i att begränsa spridningen av föroreningar. Det framförs också tveksamheter vad gäller det dumpade materialets möjlighet att stanna kvar på dumpningsplatserna med tanke dels på att botten i dag består av friktionsmaterial vilket indikerar att området är en erosionsbotten eller en transportbotten. Dumpningen kommer också att resultera i en förändrad och uppgrundad botten som bl a medför ökad strömningsenergi på platsen.

Det ifrågasätts också att tillräckliga alternativ till dumpning i havet och på de valda platserna inte har utretts. Särskilt tveksamt är att även de lätt förorenade muddermassorna dumpas på så sätt som föreslås och inte hanteras på ett säkrare sätt. Slutsatsen är att dumpningsplatserna inte uppfyller de kriterier som kan anses utgöra lämplig dumpningsplats (se vidare i yttrande från Havs- och vattenmyndigheten).

Flödesförändringar i Öresund

Frågan om flödesförändringar och saltvattentillförseln till Östersjön är också en fråga av stor vikt där flera myndigheter uttrycker osäkerheter och tveksamheter inför de resultat som presenteras. Dels är det frågan om svårigheten att verifiera slutsatserna av de moduleringar som genomförts. För att kunna göra det behövs en granskning av tredje part av någon av de fåtal kvalificerade konsulter som kan genomföra en sådan granskning. Som framförs av SMHI bör minskningen av vattenutbytet genom Öresund också ses i ett större sammanhang med det stora antal planerade och fullbordade projekt i området i och kring Öresund, inklusive de anläggningar som planeras tillkomma i en förlängning av etableringen av Lynetteholm.

Fortsatt samråd i enlighet med artikel 5

Utifrån de kvarstående påtalade bristerna i underlaget och de invändningar svenska myndigheter samfällt reser mot valet av dumpningsplats bedömer Naturvårdsverket att samrådet i enlighet med Esbokonventionens artikel 5 inte kan anses slutfört i och med detta svar från Sverige.

Naturvårdsverket ser också behov av att oavsett fortsatt samråd i frågorna som gäller ”möjliga alternativ till den föreslagna verksamheten, inklusive alternativet att inte vidta någon åtgärd, och möjliga åtgärder för att minska betydande skadlig gränsöverskridande påverkan” (art 5 (a)) även fokusera på hur övervakningen av sådana åtgärder på upphovspartens bekostnad bör genomföras.

Naturvårdsverket vill understryka att ett omfattande kontrollprogram där miljöpåverkan övervakas inte kan ersätta och uppväga ett beslut om dumpning på en olämplig plats. Det är som vi ser det svårt eller omöjligt att avhjälpa de skador som i så fall kan komma att registreras och redan har skett och även svårt att åtgärda en pågående gränsöverskridande påverkan från pågående resuspension. Om beslut om dumpning kommer att tas av danska myndigheter så finns begäran från Naturvårdsverket att svenska myndigheter ges möjlighet att medverka i utformningen av kontrollprogrammet och få full insyn i övervakningen.

Naturvårdsverket vill även uppmärksamma Esbokkonventionens art 7 om *Efterföljande analys*. Om projektet framskrider på så sätt att betydande gränsöverskridande miljöpåverkan inte kan uteslutas, bör frågan om efterföljande analys tas upp mellan Sverige och Danmark. Av artikel 7 punkt 1. framgår bland annat att varje efterföljande analys skall särskilt innefatta utförd övervakning av verksamheten och fastställande av varje skadlig gränsöverskridande påverkan. Av punkt 2. framgår att ”När upphovsparten eller den utsatta parten, som resultat av en efterföljande analys, har rimliga skäl att dra slutsatsen att det föreligger en betydande skadlig gränsöverskridande påverkan eller att faktorer har upptäckts som kan orsaka sådan påverkan, skall den parten omedelbart informera den andra parten. De berörda parterna skall sedan överlägga om nödvändiga åtgärder för att reducera eller eliminera denna påverkan”.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Ingela Hiltula
Avdelningschef

Egon Enocksson
Kontaktpunkt Esbokkonventionens
protokoll

Richard Kristoffersson
Kontaktpunkt Esbokkonventionen

För kännedom

Miljödepartementet, Emma Sjöberg, Jorid Hammersland

Bilagor, yttranden från:

Havs- och vattenmyndigheten

Sveriges Geotekniska Institut, SGI

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut, SMHI

Länsstyrelsen i Skåne län

Vattenmyndigheten i Södra Östersjön